

Våtmarkskonferens

Svensk Våtmarksfond
Aspenäs Herrgård, maj 2019

Ingrid Johansson, tekniskt råd,
Mark- och miljööverdomstolen

Våtmarkernas juridik

Disposition

- Kort introduktion till mark- och miljööverdomstolens verksamhet
- Våtmarks mål på domstolarna
- Prövningsformer 11 kap MB och lag med särskilda bestämmelser om VV (tillstånd, anmälan, 11 kap 125, omprövning av markavvattningsföretag)
- Utredning, samråd, förslag till villkor, kostnader
- Underhåll-tillsyn-stämning
- Strandskydd

Överklagade mål från landets fem mark- och miljödomstolar

Mål om markanvändning och byggande enligt:

- Miljöbalken
- Plan- och bygglagen
- Fastighetsbildningslagen m. fl.

Ca 2 000 mål/år, 70 pers.
Sista instans i de allra flesta mål.
Ger prövningstillstånd i ca 20% av målen
Prejudikatbildande funktion.

Praxisbildning – en utmaning

- Praxisdiskussioner varannan fredag 13.00-14.30
- Referat på Vägledande avgöranden
- Publicerar avgöranden i sak;
www.markochmiljoooverdomstolen.se

CVFA HÖVRÄTT

Lagstiftning vattenverksamhet

Vattenlagstiftningen är en gammal lagstiftning - rådhetsbegreppet haft en central roll

Landskapslagar

Dikningslag 1879, 1880-års vattenrättsförordning

Äldre vattenlagen 1918

Vattenlagen 1983

Miljöbalken 1999, FO om vattenverksamhet, lag med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet

Praxis

NACKA TINGSRÄTT

Tillåtlighet

Miljöbalkens portalparagraf

Hänsynsregler

Miljökvalitetsnormer

Natura 2000, Art- och habitat direktiv m fl EU-direktiv

Strandskydd

Nationella miljömål

Verksamhetsrelaterade regler (11 kap)

Särskilda förutsättningar (utöver hänsynsregler)

79 Får inte försvara annan verksamhet

85 Fisket kompenseras

Om rättskraft

5 § i lagen (1998:811) om införande av miljöbalken

Tillstånd, godkännanden, lagligförklaringar..... skall fortsätta att gälla, om de har meddelats genom beslut enligt bestämmelser i en lag som anges i 2, 3 eller motsvarande bestämmelser i äldre lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av sådana bestämmelser. Besluten skall anses meddelade med stöd av motsvarande bestämmelser i miljöbalken eller i föreskrifter som har meddelats med stöd av miljöbalken, om det inte följer något annat av denna lag eller av föreskrifterna....

5 a §

En verksamhet som bedrivs i enlighet med en urminnes hävd, ett privilegiebrev eller en annan sådan särskild rättighet att förfoga över vatten som avses i 2 kap. 41 § vattenlagen (1910:522) ska anses bedrivs med stöd av en rättighet som har tillkommit enligt motsvarande bestämmelser i miljöbalken eller i föreskrifter som har meddelats med stöd av miljöbalken, om det inte följer något annat av denna lag eller av föreskrifterna. [§S 2018:1419](#)

Tillstånd enligt ÄVL och VL gäller i princip för all framtid. Tillstånd enligt MB kan i vissa fall tidsbegränsas (ovanligt).

Kan omprövas, kan anses förverkat och återkallas efter prövning, anses förfallet

Våtmarker på domstolarna

Ansökningsmål

Tillstånd till vattenverksamhet - muddring, grundvattensänkningar, hamnar, vattenkraft, markavvattning, bevattning, våtmarker, fiskrappor, omlopp, omprövningar vattendomar

Tillstånd för miljöfarlig verksamhet (A-verksamhet)

Överklagade mål

Tillstånd från länsstyrelsen och MPD

Anmälningsärenden Lst vattenverksamhet

Tillsynsärenden

Frågor om strandskydd, biotopskydd, naturvård, hälsoskydd, renhållning, farligt avfall

Miljöskademål

Skadestånds- och ersättningsfrågor med miljöanknytning

ex. ersättning för översvämningskadorna, ersättning för sprängskador, ersättning vid inträngande naturreservat, sättningar i hus, byggdamm och buller i affärslokaler m.m.

Vitesmål

Ansökningar bygdemedel

Anmälan eller ansökan vid våtmarksanläggning

11 kap miljöbalken

9 § För vattenverksamhet krävs det tillstånd enligt denna balk, om inte något annat följer av bestämmelserna i detta kapitel. Den som vill bedriva vattenverksamhet får ansöka om tillstånd även om det inte krävs tillstånd för verksamheten.

9a § Regeringen får meddela föreskrifter om att det för vissa vattenverksamheter i stället för tillstånd skall krävas att verksamheterna har anmälts innan de påbörjas. Även om anmälningsplikt har föreskrivits får tillsynsmyndigheten, enligt föreskrifter som meddelas av regeringen, i det enskilda fallet förelägga en verksamhetsutövare att ansöka om tillstånd

12 § Tillstånd enligt denna balk eller anmälan enligt 9 a § behövs inte, om det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas genom vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållandena.

Innehåll utredning

Ansökan ny- et omprövning med grund för rådighet och yrkanden
 -att anslå valla, munk, omlöp, bär, schaktning
 -överenskomme med deltagare i samfällighet

Teknisk beskrivning

MKB/ Specifik miljöbedömning
 -lokalisering,
 -SAMRÅD

Förslag till skyddsåtgärder
 -utförandetid
 -åtgärder mot grumling mm

Underhåll enligt 11 kap 175
 PM omfattning ansökan på MMD:s hemsida

Kostnader ansökningsmål

Förordning (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken
 4 § Grundavgift enligt 2 § skall motsvara kostnaderna för utförandet av de delar av det ansökta företaget som avser vattenverksamhet och betalas enligt nedanstående tabel:

Kostnad i kronor	Avgiftens storlek i kronor
mindre än 100 000	1 500
100 000-500 000	5 000
500 000-1 000 000	10 000
1 000 000-5 000 000	15 000
5 000 000-10 000 000	30 000
10 000 000-50 000 000	70 000
50 000 000-75 000 000	140 000
75 000 000-100 000 000	240 000
100 000 000 eller högre	400 000

Grundavgiften är alltid lägst 1 500 kronor. I grundavgiften skall inte ingå mervärdesskatt. Förordning (1998:1363).

Ett antal vattenmål, tex omprövningar omfattas inte av reglerna i förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken, ansökningsavgift ska utgå enligt förordningen (1987:452) om avgifter vid de allmänna domstolarna. Avgiften enligt den sist nämnda förordningen är 2 800 kr.

Utredningskostnader
 Kungörelse
 Aktförvarare
 Ev sakkunniga
 Lokaler

Omprövning

Alla vattenrättsliga tillstånd kan omprövas oavsett vilken lagstiftning de grundas på. Lite olika tidsfrister

Omprövning är ansökningsmål vid miljödomstolen

Omprövningen kan inte omfatta åtgärder som strider mot syftet med den ursprungliga verksamheten

Ny vattenverksamhet som i sig innefattar större eller mindre delar av ett befintligt företag. Omprövning ingår som en integrerad del av ansökningsmålet.

Befintliga markavvattningsföretag där ändrade förhållanden innebär att kretsen av deltagare eller kostnadsfördelningslängden bör ändras.

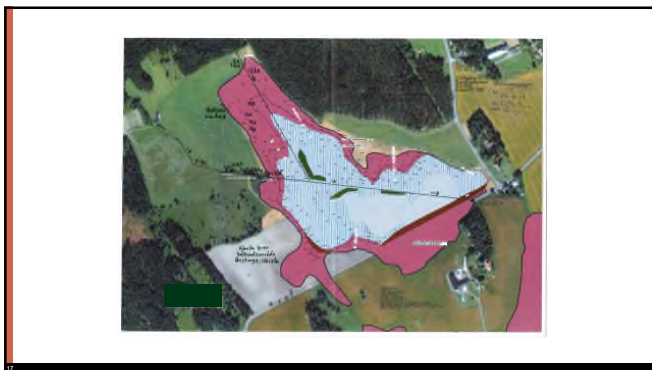
Befintliga företag som omprövas för att tillgodose allmänna intressen.

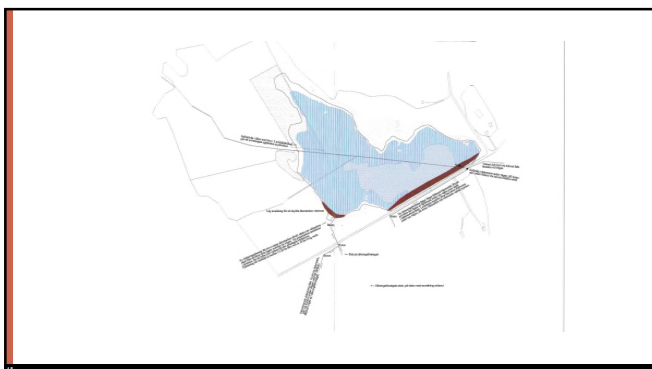
Efter ansökan av Naturvårdsverket, Kammarkollegiet och länsstyrelsen (kommunen) kan miljödomstolen ompröva tillstånd. Omprövningen får inte gå så långt att verksamheten inte längre kan bedrivas eller avsevärt försämrats, 24 kap 5 § MB.

Befintliga företag där någon vill ansluta sig som deltagare

Befintliga företag där ändrade förhållanden innebär att man vill avveckla företaget.

Att tänka på

Anläggning

Anpassning till omgivande diken mm, följ fast botten för att minimera problem vid underhåll av i kringliggande diken.

Schaktmassor

Underhållsansvar gäller såväl prövade som icke prövade anläggningar

11 kap miljöbalken

17 § Den som äger en vattenanläggning är skyldig att underhålla den så att det inte uppkommer skada för allmänna eller enskilda intressen genom ändringar i vattenförhållandena

Skötselplan

Hantering rensmassor

Strandskydd

13 § Strandskydd gäller vid havet och vid insjöar och vattendrag.

Strandskyddet syftar till att långsiktigt

1. trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden, och
2. bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Lag (2009:532).

14 § Strandskyddet omfattar land- och vattenområdet intill 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd (strandskyddsområde).

Restriktioner för bebyggelse mm, dock ej för byggnader (ej för bostad) som förbehövs för de areella näringarna

Hänvisning till F5418-13 mark- och miljööverdomstolen, 2013-10-14, resonemang framförallt runt begreppet insjö och

M10756-14, MMÖD 2015-06-11 där artificiella vattendrag diskuteras

18 § Länsstyrelsen får i det **enskilda fallet** besluta att upphäva strandskyddet i ett område, om

1. det är uppenbart att området saknar betydelse för att tillgodose strandskyddets syften,
 2. strandskyddet gäller vid en liten sjö eller ett litet vattendrag och områdets betydelse för att tillgodose strandskyddets syften är liten, eller
-

Ett upphävande enligt första stycket 2 får göras endast om sjöns vattenyta har en storlek som uppgår till omkring en hektar eller mindre eller om vattendragets bredd är omkring två meter eller smalare. Ett upphävande enligt första stycket 3 får göras endast om det finns särskilda skäl och intresset av att ta området i anspråk på det sätt som avses med planen väger tyngre än strandskyddsintresset.

Tack !